

Strategický plán MSVK

na léta
2024–2027

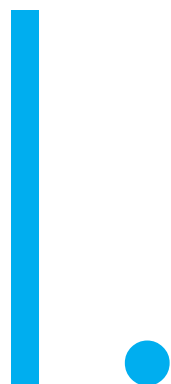

Mediální
olympiáda
2024

Obsah

I.	Předmluva	4
II.	Vize a směřování knihovny	10
III.	Pět pilířů knihovny	16
IV.	Priority & cíle	22
V.	Implementační plán	26

Předmluva

Ukázková lekce
trénování paměti

V knihovně lidé hledají informace nebo knihy a najdou tam jeden druhého

Při tvorbě strategického plánu vycházíme z Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030. Dále jsme zohlednili trendy z oblasti knihovnictví nejen u nás, ale i ve světě (např. strategii Halifax Public Libraries). Vycházíme ze strategických dokumentů kraje, zejména z transformačního plánu aj. Svůj přínos vidíme v oblasti kompetentní lidé (zvýšení zaměstnanosti a zlepšení přístupu ke vzdělávání) a digitální a kreativní region (digitální inovace a rozvoj kulturního a kreativního sektoru). Na tvorbě strategického plánu se podílel tým knihovny. Stěžejní pro nás byl dokument Černá kostka – Centrum digitalizace, vědy a inovací – studie proveditelnosti verze 4 z 20. 2. 2023.

Knihovnu čeká nelehké období, především příprava na stěhování do nové budovy Černé kostky – v tomto směru úzce spolupracujeme s nově vzniklou příspěvkovou organizací Černá kostka. Otevření Černé kostky je v plánu v roce 2027. Knihovna bude postupně rozšiřovat portfolio služeb, organizovat náborové akce a oslovovat nové cílové skupiny (např. děti, žáky, mládež). Chceme oslovit celý region a rozšířit spolupráci s pamětovými institucemi a školami v kraji.

Makerspace
dílna – lekce
pro děti
z mateřské
školy

Knihovna třetím oblíbeným místem v životě lidí

Knihovna má ambici přispívat k prosperitě komunity, podporovat participaci, usnadňovat navazování kontaktů a poskytovat řešení v neustále se měnícím světě. Jsme knihovna zaměřená na lidi. V centru všeho, co děláme, jsou lidé. Každý člověk v regionu chce prosperovat a osobně přispět k lepšímu životu v komunitě. Důvodem naší existence je podporovat růst jednotlivců, skupin a celého regionu. Možnosti knihovny spojujeme s úspěchem každého z nás. Knihovna je živým odrazem naší komunity.

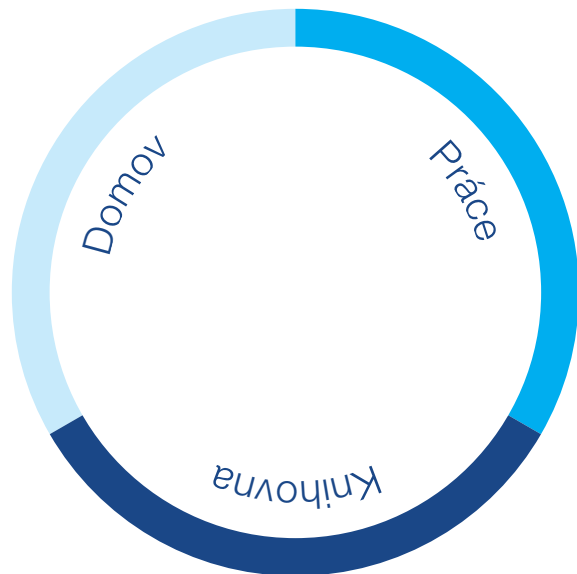
Knihovna je založena na interakci. Naučíme vás číst, naučíme vás mluvit a vystupovat na veřejnosti, naučíme vás kriticky myslet, naučíme vás pracovat s informacemi, naučíme vás učit se. Aktivně se podílíme na životě členů komunity. Při každém setkání s uživateli (online, fyzicky, na komunitní či vzdělávací akci, při speciální službě) vytváříme pozitivní a povznášející zážitek. Měřítkem je pro nás míra, do jaké se mohou naši uživatelé na nás spolehnout jako na knihovnu.

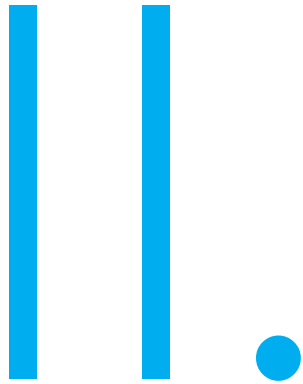
Jsme zdrojem informací pro vaše zájmy, vědomosti, znalosti. Pomáháme vám využívat váš potenciál, který v sobě máte. Knihovna je výchozím bodem pro váš osobnostní i profesní růst.

Podporujeme kolektivní růst v komunitě. Uživatelé tvoří, inovují a spolupracují s knihovnou. Trvalým efektem je:

- gramotnější společnost
- sociální soudržnost
- lepší informovanost
- umění se správně rozhodovat
- lepší vyhlídka na zaměstnání
- vyšší digitální gramotnost (digitální kompetence obyvatel kraje)

Zapojení uživatelů do nového konceptu knihovny (knihovna je třetím oblíbeným místem v životě lidí, po domovu a práci)

Vize a směřování knihovny

Poslání

„Jsme pamětí Moravskoslezského kraje, jehož realitu poznáváme díky vědecké práci, kterou vytváříme a chráníme. Od roku 1951 přispíváme ke kvalitnímu životu komunity, zaznamenáváme paměť regionu, svými rozsáhlými fondy uspokojujeme informační potřeby studentské, vědecké i laické komunity. Prezentujeme významnou část písemného kulturního dědictví prostřednictvím digitalizace, čímž přispíváme k propagaci kraje. Podílíme se na zvyšování informační a digitální gramotnosti (e-Government) občanů kraje.“

Vize nové knihovny

„Černá kostka bude knihovnou, která inspi-ruje, mění a posunuje obyvatele kraje a v budoucnu další generace. Transformuje, rozvíjí a podporuje lidi a jejich potenciál. Poskytuje přístup k nejnovějším znalostem a poznatkům prostřednictvím nových technologií a zároveň pečuje o kulturní dědictví a tvoří inovace. Klade důraz na nadčasový přístup, který reaguje na člověka a zároveň na velmi proměnlivá témata jako kultura, technologie a média. Je institucí, která vnímá kontinuitu lidské přítomnosti, a přitom zůstává otevřená změnám kolem nás. Pomáhá posouvat se kupředu, orientovat se v tekutém světě informací. Je nástroj pro všechny obyvatele regionu.“

Směřování knihovny

- **Knihovna 24/7** – nový knihovní systém (platforma nové generace) nabídne snadné vyhledávání informací a informačních zdrojů, do činnosti knihovny zapojíme umělou inteligenci, manipulaci s fondem usnadní robotizace, digitalizujeme služby a fondy s využitím všech z toho vyplývajících možností, nabízíme možnost vzdáleného přístupu a další.
- **Komunitní knihovna pro celoživotní vzdělávání a osobní rozvoj** – vytvoření portfolia moderních vzdělávacích služeb jak pro fyzické, tak pro virtuální návštěvníky, včetně nových typových pozic – v tom směru budeme budovat identitu knihovny...
 - zpracovat projekty v oblasti **digitální gramotnosti**
 - otevřený prostor pro dialog: zavést programy typu Učíme nejen mluvit, ale i přemýšlet (**Asociace debatních klubů**: <https://debatovani.cz>)
 - podpořit zvyšování šancí ke studiu dětí ze sociálně znevýhodněných rodin
 - zapojit se do projektu „**Učící se community**“ – projekt Národního pedagogického institutu ČR
 - usnadnit přístup k relevantním informacím, nástrojům, příběhům, aby každý člověk měl možnost se obohatit a růst

- **Nová moderní budova Černá kostka** – v nové budově bude implementován samoobslužný provoz půjčování a vracení knih (na základě RFID technologií) a bude aplikován systém inteligentního řízení knihovního skladu. Pro vyhledávání zdrojů bude k dispozici knihovní platforma nové generace integrující tištěné, elektronické i digitální informační zdroje. Nabídneme různé typy prostor pro studium, práci, ale i relaxaci (individuální/týmové/sdílené studovny). Připravíme informační zázemí pro ostatní činnosti knihovny, jako jsou: digitalizace, edukace a inovace, budeme se podílet na prezentaci a využívání jejich výstupů.

Bezva Fest 2024

Definice

„moderní knihovna“

Nejvýstižněji popsal koncept moderní knihovny známý vizionář Rem Koolhaas:

„Knihovna se z prostoru ke čtení proměňuje na společenské centrum s mnohonásobnými kompetencemi.“

(Rem Koolhaas, Seattle Public Library, 1999)

Moderní knihovna (knihovna budoucnosti) je knihovna, která i nadále půjčuje knihy, ale nově je centrem bez hranic otevřeným všem.

*„**Moderní knihovna** dává úžasný vklad znalostí společnosti, znalostní ekonomice a zároveň je ve svých funkcích důležité a příjemně společenská a poskytuje uživatelům a jejich různým komunitám oporu v přístupu ke kulturnímu dědictví v podobě hybridních fondů, tedy k dokumentům tištěným a digitálním, nabízí jim rozmanité knihovnic-co-informační služby, vzdělávání a kreativní prostor pro setkávání. Mít moderní a svobodnou společnost znamená podporovat knihovny a jejich sítě, navštěvovat je fyzicky i z pohodlí domova – vzdáleným přístupem. Být moderním člověkem 21. století znamená mít rád knihovny a vědět proč: nabízí konkurenční výhodu a zároveň jsou sociální jistotou. Poskytují rovnováhu a sílu vědění a učí uživatele, jak využívat v životě znalosti.“*

(Richard Papík, 2024)

Robot využívaný
při STEM lekcích

Pět pilířů knihovny

Strategii knihovny tvoří pět pilířů našich každodenních činností

1. Služby, včetně kulturně výchovné činnosti

Klíčové činnosti knihovny:

- knihovní a informační služby
 - publikační činnost knihovny
 - digitalizace
 - akvizice, zpracování, zpřístupňování a uchovávání knihovního fondu
 - nákup a vzdálený přístup do tuzemských i zahraničních databází, elektronické informační zdroje
 - kulturně výchovná činnost a komunitní aktivity
- vzdělávání
 - pobytové služby uživatelům (využití studijních, relaxačních míst)
 - nabídka technologií (speciální SW aj.)
 - poradenství
 - metodická činnost pro knihovny v kraji v rámci poskytování regionálních funkcí vyplývajících z knihovního zákona
 - věda a výzkum
 - vzdělávání zaměstnanců + motivace

2. Edukace

- hlavním cílem je zvyšovat digitální kompetence občanů kraje
- zaměřujeme se na formální, neformální a informální vzdělávání
- formální vzdělávání: rekvalifikační kurzy zaměřené především na oblast digitalizace; organizace stáží studentů vysokých škol
- školíme dobrovolníky (personální posila týmu knihovny)
- KURIKULUM MSVK: informační gramotnost, digitální/mediální gramotnost, kybernetická bezpečnost a STEM vzdělávání
- zajistíme zprostředkovaně vzdělávání pro úředníky kraje
- sledujeme megatrendy a velké společenské výzvy: reagujeme na vysokou míru chudoby učení, nutnost transformace vzdělávání směrem ke komplexnímu osobnostnímu rozvoji, zavedeme nové metody učení a digitalizaci vzdělávání
- zprostředkováváme vzdělávání pro různé cílové skupiny podle skutečných potřeb (provádíme pravidelné analýzy uživatelských potřeb)

Vize pro edukační aktivity

„Podporujeme studenty v akademické excelentnosti a konkurenceschopnosti v českém i mezinárodním prostředí. Jsme střediskem mediální osvěty a obrany demokracie, bojujeme proti dezinformacím. Bráníme integritu informačního prostoru a bezpečnost uživatelských dat. Připravujeme mladou generaci na nové technologické výzvy a na kvalifikované pracovní pozice budoucnosti. Zásazueme se o demokratizaci znalostí a využívání postupů spojených s rychlým nástupem nových informačních technologií. Podporujeme Zelenou dohodu pro Evropu, šíříme osvětu v oblasti klimatické neutrality, prosazujeme udržitelný způsob života a odpovědný přístup k přírodním zdrojům. Rozvíjíme podnikavost, kreativitu a schopnost řešit nové problémy a výzvy u dětí i napříč generacemi. Pomáháme uspět regionálním podnikatelům a živnostníkům.“

3. Digitalizace

- digitalizace představuje integrovaný a standardizovaný ekosystém tvořený z dat, procesů, služeb, partnerství, technického a technologického vybavení – cílem je vytvořit podmínky pro vznik digitalizačního centra v Černé kostce
- převádíme analogová data do digitální podoby
- integrujeme interní a externí zdroje dat
- průběžně digitalizujeme knihovní fond MSVK a knihovní fondy muzeí v partnerských paměťových institucích
- upravujeme procesy a vytváříme vhodné nástroje a podmínky pro práci s digitálním obsahem
- vytváříme podmínky pro metodické garantování digitalizace předmětů muzejní a galerijní povahy v rámci regionu
- připravíme vizualizaci digitalizátů a jejich následné využití ve vzdělávání
- vytvoříme funkční datové centrum pro dlouhodobou archivaci dat z digitalizace

4. Věda a inovace

- cílem je zapsání knihovny na seznam výzkumných institucí
- inovace rozvíjíme v těchto 3 oblastech: informační podpora inovací v průmyslu s využitím zdrojů Černé kostky; inovace v oblasti knihovnických procesů ve vazbě na digitalizaci; inovace v oblasti vzdělávání
- vyhledáváme partnery pro oblast inovací, navazujeme spolupráci
- zajišťujeme transfer znalostí, veřejné šíření výsledků a jejich diseminaci a popularizaci
- iniciujeme vědecké projekty, spolupracujeme s centry excelentnosti univerzit, podílíme se na aplikovaném výzkumu

5. Příroda a udržitelnost

- podporujeme Zelenou dohodu pro Evropu
- šíříme osvětu v oblasti klimatické neutrality
- prosazujeme udržitelný způsob života a odpovědný přístup k přírodním zdrojům
- nabídneme živou laboratoř – Černou kostku – podpora environmentální gramotnosti

Naše hodnoty:

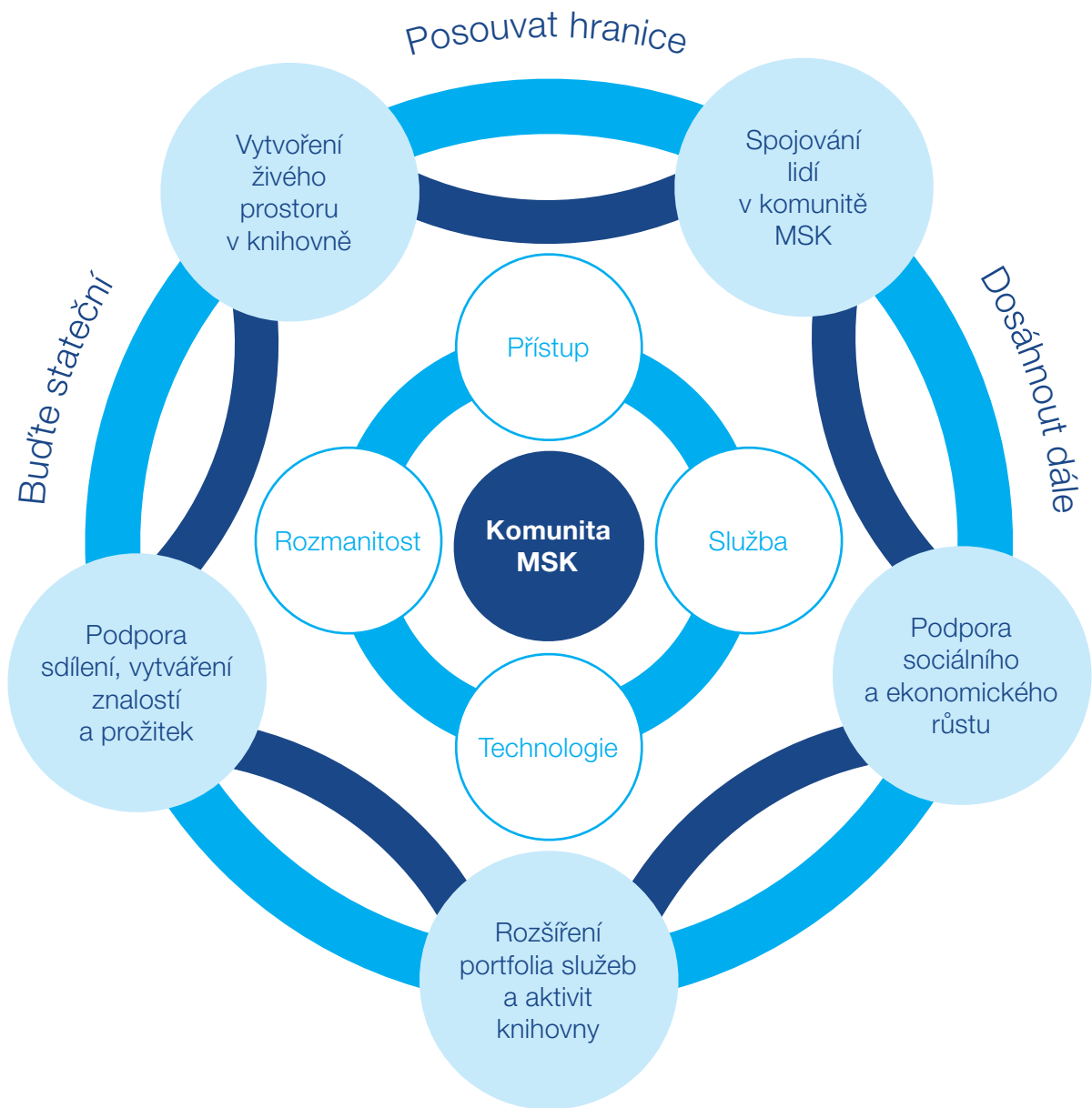
- profesionalita a etické jednání
- odpovědnost za šíření informací a znalostí
- rovný, volný a rychlý přístup k informacím a znalostem
- ochrana kulturního dědictví a společné paměti
- nejnovější technologie
- inovace ve vzdělávání
- silná a důvěryhodná prezentace knihovny na webových a digitálních platformách
- zapojování a posilování komunity

Tyto hodnoty tvoří základ potřebný pro dosažení nejlepších možných výsledků pro naši komunitu. Naším hnacím motorem je dosahování dokonalosti v oblasti technologií, rozmanitosti, služeb a přístupu.

MSVK – veřejný interaktivní prostor

Nová budova Černé kostky vytvoří otevřený prostor zevnitř i zvenčí. Prostor záměrně vytvoří spojení mezi interiérem a exteriérem. Prostory budou tvůrčí, vybavené nejmodernějšími technologiemi – LED stěny, oborové SW, výukové aplikace aj. Celá budova nabídne pocit otevřenosti a přístupnosti, kavárna a další prostory umožní uživatelům relaxaci. Nábytek bude univerzální pro různé účely. Místo pro studium bude jak individuální, tak kolektivní, vhodné pro různé druhy spolupráce, ale i pro rozjímání. Podporovat budeme i mezioborové myšlení, nabídneme mnohostranné laboratoře – např. makerspace dílny. Flexibilní laboratoře podpoří výzkumná partnerství, studentské projekty a vůbec zapojení veřejnosti. Cílem je naučit studenty spolupracovat a budovat různé komunity.

Schéma
vize MSVK

IV.

Priority & cíle

Hlavním cílem je zvýšit počet lidí, pro které je knihovna užitečná a důležitá

Díličí cíle se týkají pěti stanovených pilířů:

- inovovat služby, zavést samoobslužné bezkontaktní služby a rozšířit portfolio služeb (poradenství, Czech POINT, Digital Point aj.)
- vytvořit kurikulum Černé kostky, s důrazem na zvyšování digitálních kompetencí obyvatel kraje
- vytvořit digitalizační centrum v Černé kostce
- stát se výzkumnou organizací
- podporovat Zelenou dohodu pro Evropu a prosazovat udržitelný způsob života a odpovědný přístup k přírodním zdrojům – vyučovat veřejnost v oblasti environmentální gramotnosti

Priority

1. implementovat do provozu nový knihovní systém – platforma nové generace
2. připravit pilotní projekt pro samoobslužné bezkontaktní služby
3. vytvořit potřebné koncepční materiály: koncepce digitalizace, koncepce služeb, koncepce uchování a zpřístupňování tištěných dokumentů aj.
4. připravit kurikulum Černé kostky
5. vytvořit podmínky pro vznik digitalizačního centra v Černé kostce
6. akreditovat rekvalifikační kurz pro samostatné knihovníky – správce digitální knihovny
7. realizovat plán vzdělávání pro zaměstnance knihovny
8. implementovat do provozu knihovny marketingovou strategii, zejména připravovat náborové akce a získávat nové uživatele

Knihovnická
konference Kniha
ve 21. století 2024
„Od čtenářství
k umělé inteligenci“

V.

Implementační plán

Návrh samoobslužných bezkontaktních služeb v Černé kostce. Fázi pilotního ověření plánujeme ve stávajících prostorách Nové radnice. Plánování předchází důkladná analýza samoobslužných knihoven u nás i v zahraničí a specifikace pro veřejné zakázky.

Nabídneme:

- samoobslužné půjčování a vracení
- samoobslužné tiskové systémy
- speciální SW (různé aplikace)
- samoobslužné rezervace konferenčních, multimediálních, studijních a relaxačních míst

Návštěvníci mohou dokončit tiskové operace pomocí samoobslužného systému a platit bankovní kartou, chytrým mobilem, hodinkami apod. Revize knih, manipulace s knihami a cirkulace fondu bude využívat technologie RFID, OCR a robotický systém.

Koncept „smart“ služeb knihovny nabídne služby, které nejsou omezeny časem a prostorem. Služby nastavíme tak, aby kladly důraz na inkluzi a zapojení komunity.

„Knihovna“ je koncipována jako živý organismus, ztělesnění vědění, které se uživatelům osobně představí, než je pozve k prozkoumání svého domu. Součástí bude hra s QR kódy, hologramy, 3D tištěné objekty, audiovizuální díla a hlavní dílo: virtuální knihovna. Knihovna bude představena jako mezikulturní koncept předávající znalosti prostřednictvím rozšířené virtuální reality.

Rozvoj spolupráce zejména s paměťovými institucemi u nás a v zahraničí je prioritou. Jde o sdílení služeb, o násobení potenciálu těchto institucí, o rozšíření nabídky, o výměnu publikací a sdílení dat z digitalizace atd.

Personální model

Budeme rozvíjet udržitelný a finančně životaschopný personální model. Během přípravy na stěhování proškolíme současný personál podle reálných potřeb, rozvineme nové pracovní pozice, procvičíme nové dovednosti, budeme investovat do rozvoje a vzdělávání zaměstnanců. Vývoj nových typů odborných znalostí u zaměstnanců je rozhodujícím prvkem pro realizaci potenciálu knihovny. Chceme realizovat inkluzivní prostředí. V oblasti knihovni a informační vědy počítáme s výzkumem, vývojem/inovacemi a s výukovými programy rekvalifikačních kurzů (knihovnik v přímých službách, knihovnik katalogizátor a samostatný knihovnik – správce digitální knihovny).

Vytváříme tým dobrovolníků, které školíme v žádaných dovednostech, což je pro tým knihovny velmi dobrá posila. Dobrovolníci pracují na činnostech, které nejsou odborné a pro knihovnu stěžejní. Pomáhají zejména se zajišťováním kulturně výchovné činnosti, s organizací různých aktivit a akcí.

Velkou roli bude hrát management knihovny. Bylo by vhodné ustanovit správní radu z externích expertů a významných osobností regionu, která by knihovně pomáhala s propagací, s advokací a s vícezdrojovým financováním.

Vztahy s „uživateli“

- individuální přístup
- profesionalita
- kreativita
- diskrétnost – důvěryhodnost
- přátelský přístup
- proaktivní přístup
- on-line komunikace
- výhodnost (nízké náklady)

DIGITÁLNÍ KNIHOVNA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

MSVK V OSTRAVĚ

knihy katalog encyklopedie digitalizace
audioknihy média věda
vzdělávání 3D tisk žurnály
kyberprostor veřejná správa
databáze mapové služby
makropace vědomosti knihovna
poetika odpočinek výzkum citace
komunikace mediální výchova čtenář
samolepka internet selkávání
komiksy kulturní mapy grammatika
umění romány kopírování konzultace
studium zprávy móda a šperky
přednášky kurzy výstavy projekty

ŽIVÁ ENCYKLOPEDIE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Živá
encyklopedie

M
S
V
K

M
S
V
K

M
S
V
K

M
S
V
K

M
S
V
K

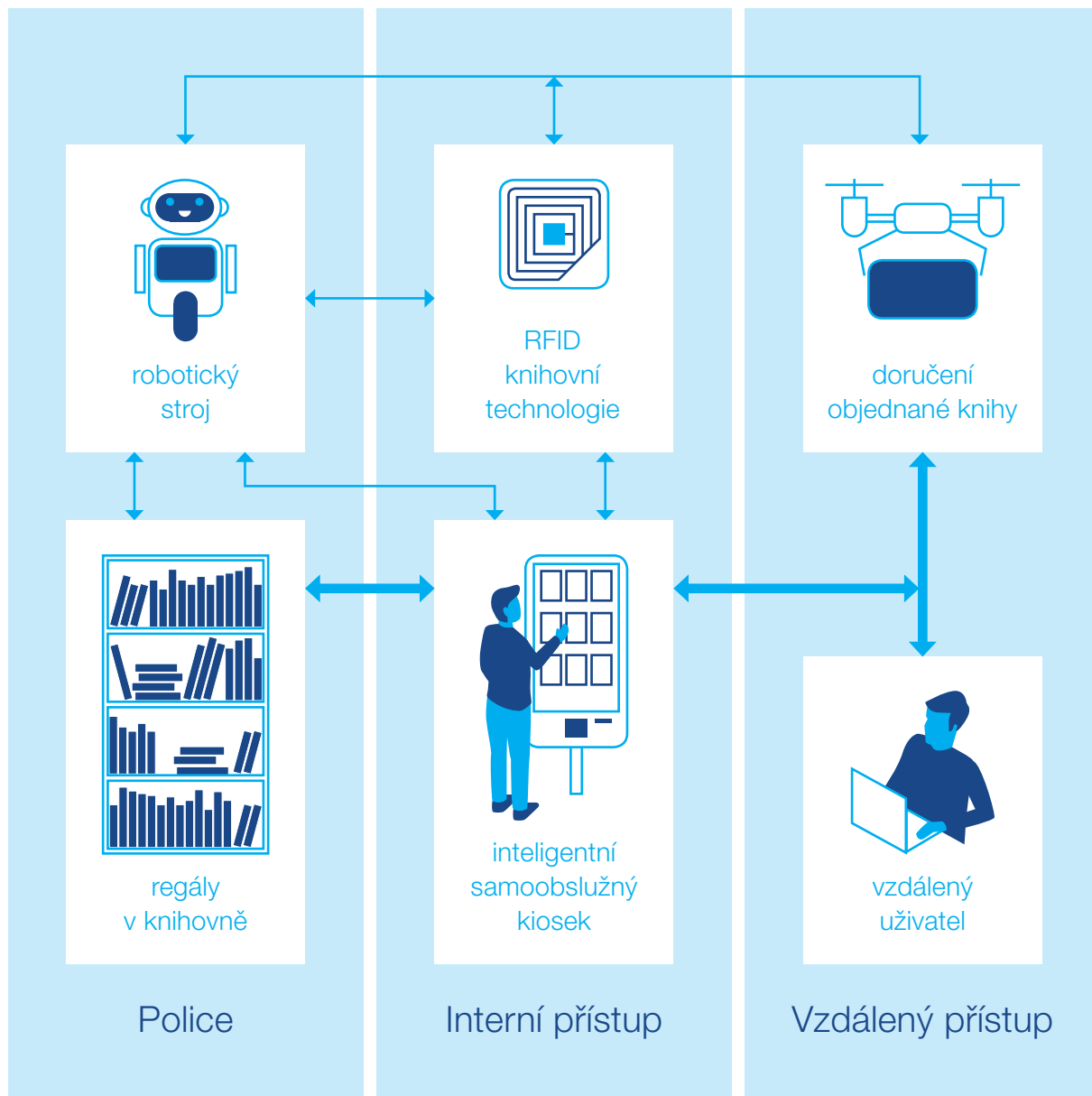
M
S
V
K

Tým knihovny
sdílejší dovednosti
a znalosti s cílem
poskytovat
co nejlepší služby

Rámec pro poskytování informačních služeb prostřednictvím inteligentního kiosku – samoobsluha v knihovně

Knihovna jako zdroj informací. Knihovna umožňující uživatelům půjčování a vracení knih, kontrolu a prolongaci vlastních výpůjček samostatně bez přítomnosti personálu knihovny pomocí samoobslužného systému, který funguje na principu RFID nebo snímání čárových kódů. Knihovna nabízí jak vzdálený přístup a registraci, tak i možnost si knihy objednat přímo v knihovně, nebo rezervovat předem a vyzvednout. Tištěné knihy knihovna doručuje i prostřednictvím zásilkové služby.

Knižní festival
Ostrava 2024

Moravskoslezská vědecká knihovna – Černá kostka v roce 2027

Role knihovny jako symbolu kulturních a společenských hodnot zůstane zachována. Knihovna je „prostor pro myšlení“, místo společného učení studentů a veřejnosti a veřejný obyvák. Knihovna se stane novým prostorem: půjde o radikální převod z úložiště vědomostí v podobě knih v jakési „třetí místo“ (po domovu a práci) zaměřené na uživatele.

Funkce knihovny se transformuje ze sbírky definované knihovním fondem na místo vzdělávání. Umožníme vám individualizaci práce, nabídneme motivující a inspirující prostředí pro vzdělávání.

Výuku gramotností nabídneme v souladu se zásadami didaktiky a metodiky moderního vzdělávání dospělých. Nabídneme vzdělávací prostředí, ve kterém můžete: učit se, relaxovat, komunikovat (vést dialog), informovat se a prezentovat se.

Podporujeme práci s umělou inteligencí, co nejvíce zjednodušíme vyhledávání informací. Staneme se digitální, mobilní a „všudpřítomnou“ (neviditelnou) knihovnou, která poskytuje okamžitý a trvalý (24/7) přístup ke službám. Knihovníci se stanou experty pro poskytování pokročilých informačních služeb založených na vlastních zkušenostech a znalostech. Knihovnickou práci ovládnou metadata.

Název: Strategický plán MSVK na léta 2024–2027

Autoři: PhDr. Libuše Foberová, Ph.D. a kolektiv MSVK

Fotografie: Archiv MSVK

Vydavatel: Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, příspěvková organizace

Rok vydání: 2024

Počet stran: 36

Počet výtisků: 100

ISBN 978-80-7054-338-2

Makerspace dílna –
základy robotiky pro
děti mateřské školy

